

מסורת הש"ס

^[א] וקדושין לב.], ב) רש"י מ"ו, א) געיל לו: ב) יצמות לב. כרימות ד'; ד) וימקן להיות אחרון.], ס) ומכות כד.], ו) ובפסוק: קרבן.], ו) שם כד.; ח) יצמות לב. כרימות יד: (תמורה יד.) [ותוספתא פ"יב, ט) יצמות לב: כרימות יד:]; י) ונעיל מד.], ס) ונע"ע מוס' חולין יא: סד"ה ליחוס דלמא וכו' ומוס' זבחים ע"א. טוף ד"ה אפילו אשת.], ט) ונע"י מוס' כמוצות לו: ד"ה ומדא, טז) ודף ע"ה.],

תורה אור השלם

1. והוליד בן פריץ שפך דם ונֶשֶׁה אֶחָ מֵאֶחָד מֵאֵלֶּה; וְהָיָא אֵת כָּל אֵלֶּה לֹא עָשָׂה כִּי גַם אֶל הַהָרִים אִבֵּל וְאֵת אִשֶּׁת רַעְהוּ טָמֵא; עַיֵּי וְאִבְיוֹן הָרָחָק גִּלְיוֹת גִּלְ וְחָבֵל לֹא יֵשֵׁב וְאֶל הַגְּלוּלִים יִנָּשֵׂא עַיֵּי תוֹעֵבָה עָשָׂה; יחזקאל יח י"ב 2. בַּשָּׂךְ נָתַן וְתַרְבִּית לֶקַח וְדָן לֹא יִחְדָּה אֶת כָּל הַתּוֹעֵבוֹת הָאֵלֶּה עָשָׂה מוֹת יוֹמָת דְּמִיּוּ בּו יוֹדֶה; יחזקאל יח יג 3. אֶל הַהָרִים לֹא אָבֵל וַעֲיָנִי לֹא יִנָּשֵׂא אֶל גְּלוּלֵי בֵית יִשְׂרָאֵל וְאֵת אִשֶּׁת רַעְהוּ לֹא טָמֵא וְאֶל אִשָּׁה יָבָדָה לֹא יִקְרָב;

יחזקאל יח ו 4. בַּחֲקוֹתֵי יְהוֹלֵךְ וּמִשְׁפָּטֵי שֹׁמֵר לַעֲשׂוֹת אָמַת צָדִיק הוּא יוֹדֶה יוֹדֶה נָאֵם אֲדֹנָי אֱלֹהִים; יחזקאל יח ט 5. אֶל תִּטְמְאוּ בְּכָל אֵלֶּה כִּי בְּכָל אֵלֶּה נִטְמָאוּ הָרָמִים אֲשֶׁר אֵנִי מִשְׁלַח מִפְּתִיכֵכֶם; ויקרא יח כד

הגהות הגר"א

[א] בזכות אבות. נמשך קן על חיתם צומת וי"צ בשביל:

מוסף רש"י

לא תימא ליה לאבוך הכי. להודיעו שהוא פתאום שהוא טועה, דקאמרת ליה לא תמנייה הכי (קדושין לב.). היינו הך. והכי הוא כאומר לו עברת על ד"ת (שם). מקרא כתוב בתורה כך. ואומר לו המקרא כמו שהוא כתוב והוא עמנו יצין שטעה (שם). מי שנתחייב שתי מיתות. כגון חמור והיא אשת איש. כגון חמור והיא אשת איש. ואלאשת איש חנק (יבמות לב.) ושפיכה תמורה מחנק (כרייתות יד.). נידון בחמורה. בשפיכה (יבמות שם). שלא אבל בזכות אבותיו. שלא נתפרנס בזכות אבות, שלא הולך לכן לפי שהוא לדיק (שבת יא.). נידון באשת איש. ואע"ג דקיל הוא (שם).

לא תימא ליה לאבוך הכי. להודיעו זהדיא שהוא טועה משום דמסקיף ומטטער: **אלא אומר** לו **אבא** **כך כסוב** **בתורה**. קס"ד בתמיהה קאמר וכי כך כתיב בתורה: **סוף סוף היינו הך**. דמצינשו ואומר וכי יפה אמה עושה: **אלא**. בניחותא אומר לו מקרא האמור בתורה ואומר לו אבזי מקרא כך וכן כתוב בתורה והוא עמנו ישים על לבו על מה זה מוכירו. והכי נמי אין לך לומר לאבין לא תמנייה הכי: **בתנ"י עבר עזירה שיש בה שסי מיתוס**. כגון חמורו והיא אשת איש: **צויקה הראשונה**. בגמרא מפרש לה: **גב' פשיטא**. דבתמורה נדון שהרי אף בה נתחייב דהיכי סליק אדעתן לידון בקלה וכי אתגורי אתגר צמה שעבר שמי עזירות אילו לא עבר אלא על החמורה היה נדון בה ועכשיו שהסיף לעבור עמה עזירה אחרת נדון בקלה: **אמר רבא**. ודאי אי מקמי דאתא לקמן עזדיניהו לתרוייהו לא אינטריך לאשמעינן כי אינטריך למתנייה כגון דנגמר דינו תחלה לקלה **סד"א** וכו': **מנא הא מילתא וכו'**. ואע"ג דנגמר דינו לקלה: **בסקילה**. דכל דמיהס צם בסקילה"ע

דהיא חמורה ואי דלא נגמר דינו קודם לכן לא אינטריך קלה לאשמעינן: **בן סורר ומורה**. וקרי ליה שופך דם על שם שסופו לשפוך כדאמר' (לעיל דף עב). שעומד בפרשת דרכים וכו': **דאהדריה משה**. במשנה תורה: **אל ההרים לא אכל**. סיפיה דקרא לדיק הוא חיה יחיה לומר זה לדיק גמור ע"כ משום דלא עבד הני לאו לדיק הוא אם עבר עזירות אחרות אלא לאו כמשמעותיה מדרש: **אל ההרים לא אכל**. שלא נטרך לזכות אבותיו מתוך שהוא חסיד: **שלא נהנה מקופה של לדיק**. שהוא דבר גנאי לאדם הגון: **צויקה הראשון**. בלאומו איסור שהחקק זה תחלה להזהר צו ולפרוש ממנו הוא נדון אצל לא בציוסר הבא עליו אחרון אע"פ שהוא חמור דקסבר ר' יוסי אין איסור חל על איסור ואפי' חמור על הקל הלכך אין כאן שתי מיתות: **חמוסו ונעשית אשם איש**. כגון נשא בת אלמנה ונאסרה אמה משום חמורו ואחר כך נשאת ונאסרה עליו משום אשת איש נדון בתמורה בשריפה דהיא קדמה אצל אם היתה אשת איש ונעשית חמורו הוואיל כשנשא בתה כבר היתה זו אסורה עליו משום אשת איש תו לא חייל אסור חמורו אאסור אשת איש ואינו נדון אלא בחנק: **דאמר ר' אבהו**. ציצמות **צפ' ד' אחין: מודה ר' יוסי באסור מוסיף**. ומחדש דבר על האשה הזאת לאסור בה דבר חדש (אף) לאסרה על מי שלא היתה אסורה עליו מתחלה כגון הכא כשהיתה אלמנה והיא חמורו היתה אסורה לו משום חמורו ומותרת לכל אדם וכשנעשית אשת איש הוסיף בה השם הזה איסור שאסרה לכל העולם וכי האי גוונא מודה ר' יוסי דאסור חל על אסור מגו דחייל אכולא עלמא שהיתה מותרת להם עד עכשיו חייל נמי אהאי ואע"פ שאסורה לו ועומדת:

מותרת להם עד עזירות מחזקות צברייתא דבסמוך דקמני התרו צו ושחק התרו צו והרכין ראשו דהתם מלקות ליכא מכל מקום משמע ליה דמתני' סברה מלקיות מחזקות מדקמני מי שלקה אי נמי קסבר כיפה לריכה התראה ועד דמחזק בתרי או בתלת אין מתרין צו לכיפה הלכך אם איתא דבתלת זימני הויה חזקה עד רביעית אין כוונתן אותו לכיפה כדמוכח בסמוך וקלת תימא אמאי מתרין צו לכיפה בשניה לר' ובשלישית לרש"ג שאם יעבור אחר כך יהא מוחזק ויכניסוהו לכיפה ויש לומר דאין מחייבו כיפה עד שיהא מוחזק לעבור בהתראת מלקות הלכך אי מתרינן ציה אכיפה לחודה לא סגי בזהכי ואי מתרינן ציה אמלקות ואכיפה הא לא עבדינן ציה תרתי: מודה ר' יוסי דאסור חל על אסור מגו דחייל אכולא עלמא שהיתה מותרת להם עד עכשיו חייל נמי אהאי ואע"פ שאסורה לו ועומדת:

מחזקות. תימא דבסוף פרק הבא על יצמתו (יבמות סד) ושם אמרינן נשואין ומלקיות כרצי משום דסתם לן תנא כותיה דמי שלקה ושנה וכו' וי"ל דרב יוסף דהתם סבר מלקיות מחזקות ואע"ג דאשכחן

תנא דאית ליה עזירות מחזקות צברייתא דבסמוך דקמני התרו צו ושחק התרו צו והרכין ראשו דהתם מלקות ליכא מכל מקום משמע ליה דמתני' סברה מלקיות מחזקות מדקמני מי שלקה אי נמי קסבר כיפה לריכה התראה ועד דמחזק בתרי או בתלת אין מתרין צו לכיפה הלכך אם איתא דבתלת זימני הויה חזקה עד רביעית אין כוונתן אותו לכיפה כדמוכח בסמוך וקלת תימא אמאי מתרין צו לכיפה בשניה לר' ובשלישית לרש"ג שאם יעבור אחר כך יהא מוחזק ויכניסוהו לכיפה ויש לומר דאין מחייבו כיפה עד שיהא מוחזק לעבור בהתראת מלקות הלכך אי מתרינן ציה אכיפה לחודה לא סגי בזהכי ואי מתרינן ציה אמלקות ואכיפה הא לא עבדינן ציה תרתי: ומר

הגשרפין פרק תשיעי סנהדרין

פא.

דלא ידעינן אי טריפה הוה אי שלם הוה ועוד י"ל דהוה ליה קצוע וכל קצוע כמתלה על מתלה דמי ופטור מדאורייתא דספק נפשות להקל וכ"ת ניכבשניהו ונימא כל דפריש אי אמה ראוי למושכו להחמיר עליו ועוד גזירה שמא יקח מן הקצוע והא דפריך בגמ' תיפוק ליה דרובא נסקלין ניינהו ה"פ לכל הפחות לא גרע משום דרובא נסקלין ס':

איתגורי איתגור. וא"ת צפרק אלו נערות (כתובות לב.) דליף מחובל צחצירו דכל היכא דאיכא ממונא ומלקות ממנוא משלם מילקא לא לקי ופריך מה לחובל צחצירו שכן חייב בה' דברים ואי ממנוא קולא הוא שכן הותר מכללו צצ"ד והשתא איך יתכן לומר דקולא הוא אם כן איתגורי איתגור וי"ל דשאני התם משום דחס רחמנא אהפסד ממנוי של חצירות: **ונגמר** דינו **עבירה קלה** וכו'. תימא ואמאי נדון בחמורה הא הויה לה עדות שאי אמה יכול להזימה דאי מיתומי סהדי בתראי לא מיקטלי כיון דצלאו סהדותייהו גברא בר קטלא הוא כדמוכח צפ"ק דמכות (דף ה.) גצי בלו שנים ואמרו צחד צצא נגמר דינו של פלוני וכו' וי"ל דהכא מיירי כגון דהך עזירה שניה עבר צפני צ"ד דאפילו צעדות שאי אמה יכול להזימה מחייבינן ליה לעילמי בטריפה משום וצערת הרע ועוד יש לומר כיון דאי מיתומי קמאי או מיתכחשי מהני סהדותייהו דבתראי עדות שאמה יכול להזימה קרינן ציה: **ובתריב** דמיו בו יהיה בסקי"ה. מכאן קשה לפי' הקונט'

דבריש איזהו נשך (צ"מ סא: ושם) דלאמרי' הוקשו מלוי רבית לשופכי דמים דכתיב הכא צנשך נתן ופירש שם צקונטרס דדמיו צו יהיה משמע דמים ששפך שהעני את חצירו ומת ברעצב עליו יסוצו ולא יתכן כלל דהא לסקילה אתיא הכא צשמעתין וצאצו וידעוני דכתיב דמיהס צם וצכמה דוכתי כולם לסקילה דתיין ונראה דדרש מדכתיב הכא והוליד בן פריץ וגו' וצכל הספרים גרסי' צפ"ק דתמורה (דף קי:) וסמין ליה והוליד בן פריץ: **נדון** בויקה ראשונה. לאו מילתא דפסיקא היא דהא חמורו ונעשית אשת אב איסור מוסיף הוא אי אית ליה אחין ולמאן דלאמר סקילה חמורה נידון צאשם אב:

לידון נמי באיסורא דאשת איש. לענין קרבן קא פריך שיתחייב צ' חטאות צשווג אי נמי אם התרו צו משום אשת איש ולא התרו צו משום חמורו ורצה מהדר ליה דצמויד איירי וצהתרו צו משום שניהס: **דאמר רבי אבהו** מודה ר' יוסי **באיסור מוסיף**. אע"ג דצפ' ד' אחין (יצמות דף לב: ושם) משמע דלא קיימא לצסוף מ"מ אמת הוא כדאי' צפרק אמרו לו (כרימות דף יד: ושם): **אפי"ו** **תימא** **רבי שמעון** **בן גמאי"א** קסבר עבירות

מחזקות. תימא דבסוף פרק הבא על יצמתו (יבמות סד) ושם אמרינן נשואין ומלקיות כרצי משום דסתם לן תנא כותיה דמי שלקה ושנה וכו' וי"ל דרב יוסף דהתם סבר מלקיות מחזקות ואע"ג דאשכחן תנא דאית ליה עזירות מחזקות צברייתא דבסמוך דקמני התרו צו ושחק התרו צו והרכין ראשו דהתם מלקות ליכא מכל מקום משמע ליה דמתני' סברה מלקיות מחזקות מדקמני מי שלקה אי נמי קסבר כיפה לריכה התראה ועד דמחזק בתרי או בתלת אין מתרין צו לכיפה הלכך אם איתא דבתלת זימני הויה חזקה עד רביעית אין כוונתן אותו לכיפה כדמוכח בסמוך וקלת תימא אמאי מתרין צו לכיפה בשניה לר' ובשלישית לרש"ג שאם יעבור אחר כך יהא מוחזק ויכניסוהו לכיפה ויש לומר דאין מחייבו כיפה עד שיהא מוחזק לעבור בהתראת מלקות הלכך אי מתרינן ציה אכיפה לחודה לא סגי בזהכי ואי מתרינן ציה אמלקות ואכיפה הא לא עבדינן ציה תרתי: ומר

	עין משפט נר מצוה
נא א מיי פיו מהלי ממרים ה' יא סמג עשין שמ טוש"ע י"ד סר רמ סעיף יא:	
נב ב ג ד מיי פי"ד מהלי סנהדרין הלכה ד סמג עשין טז:	